

ความรับผิดชอบของผู้แทนนิติบุคคล

ตาม กฎหมายแรงงาน

พรเทพ ทวีภักย์ธน

ผู้บริหารสำนักบริหารบุคคล
บริษัท เจริญโภคภัณฑ์อาหาร จำกัด (มหาชน)

อำนาจกระทำการแทนนิติบุคคล เป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น นิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายนั้น แต่ไม่สูญเสียสิทธิที่จะไล่เบียดเอาแก่ผู้ก่อความเสียหาย แต่ถ้าการกระทำใดเกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น เป็นการกระทำนอกขอบวัตถุประสงค์ หรืออำนาจหน้าที่ของนิติบุคคล ผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้มีอำนาจทำการแทนนิติบุคคลต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ที่ได้รับความเสียหายนั้น โดยจะฟ้องนิติบุคคลไม่ได้

ตามหลักกฎหมายแรงงาน กรณีนายจ้างเป็นนิติบุคคล เช่น บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด กฎหมายแรงงาน จะบัญญัติให้กรรมการบริษัท หรือผู้แทนนิติบุคคล ซึ่งเป็นผู้จัดการงานแก่นิติบุคคลถือเป็นนายจ้างด้วย ความรับผิดชอบของนายจ้างซึ่งเป็นกรรมการบริษัท หรือผู้แทนนิติบุคคลนั้นตามกฎหมายแรงงานจะไม่ได้บัญญัติความรับผิดไว้เป็นการเฉพาะว่า ผู้แทนนิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบลูกจ้างเพียงใด โดยจะต้องร่วมรับผิดชอบบริษัทหรือไม่และหากต้องร่วมรับผิดชอบจะต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวหรือไม่

สำหรับการความรับผิดชอบของนายจ้างผู้แทนนิติบุคคลนั้น แนวคำพิพากษาศาลฎีกาจะนำหลักเรื่องนิติบุคคลมาบังคับใช้ โดยถือว่าผู้แทนนิติบุคคลเป็นเพียงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลเท่านั้น ในการรับผิดชอบจึงต้องพิจารณาว่าผู้แทนนิติบุคคลกระทำการภายในขอบอำนาจของนิติบุคคลหรือไม่ หากผู้แทนนิติบุคคลกระทำการภายในขอบอำนาจของนิติบุคคล แม้กฎหมายจะกำหนดให้ผู้แทนนิติบุคคลเป็นนายจ้าง รวมทั้งกำหนดให้นายจ้างจะต้องร่วมรับผิดชอบลูกจ้างตามกฎหมาย หรือตามสัญญาจ้างแรงงาน แต่นายจ้างผู้แทนนิติบุคคลจะไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว ทั้งนี้ เนื่องจากเป็นการจ้างแรงงานมาเป็นพนักงานของนิติบุคคลเป็นการจ้างแรงงานเพื่อมาใช้ดำเนินงานในกิจการของนิติบุคคลโดยแท้ ดังนั้น ตามแนวคำพิพากษาศาลฎีกาจะถือว่า การกระทำเกี่ยวกับการจ้างแรงงานทั้งหมดของนิติบุคคลนั้นถือเป็นขอบอำนาจของนิติบุคคล ดังนั้น หากนายจ้างผู้แทนนิติบุคคลดำเนินการเกี่ยวกับ

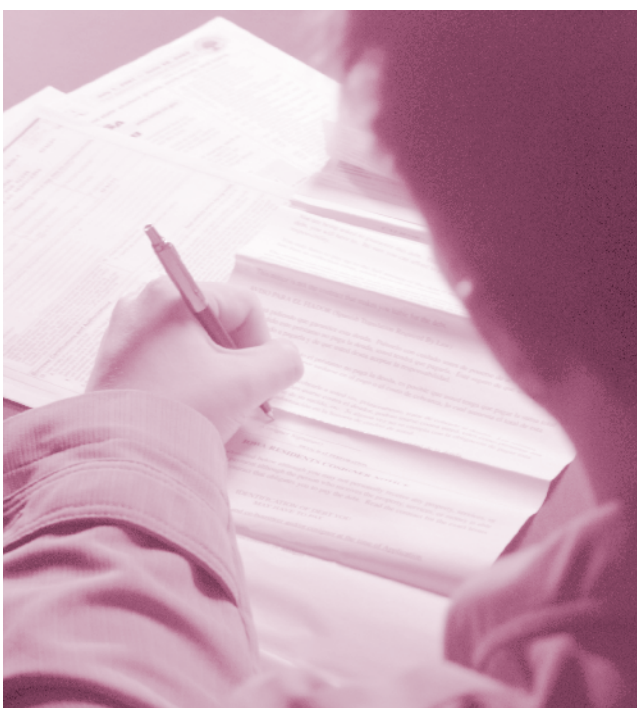
ความ รับผิดชอบของผู้แทนนิติบุคคลตามกฎหมายนั้น เนื่องจากนิติบุคคลเป็นบุคคลที่กฎหมายสมมติขึ้นมา ทำให้ไม่สามารถดำเนินกิจการได้ด้วยตนเอง จึงจำเป็นต้องมีผู้แทนนิติบุคคลเป็นหัวใจของนิติบุคคลที่จะกระทำการใดๆ เพื่อนิติบุคคลนั้น ดังนั้น กิจการที่ผู้แทนนิติบุคคลได้กระทำต่อบุคคลภายนอกในขอบอำนาจจะถือเป็นการกระทำของนิติบุคคลเอง นิติบุคคลจึงต้องรับผิดชอบในกิจการนั้นต่อบุคคลภายนอก ส่วนกรรมการไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว สำหรับการกระทำให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่นนั้น ผู้แทนนิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 76 โดยกำหนดให้การกระทำใดที่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่บุคคลอื่น เป็นการกระทำในขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคล ถ้าการกระทำตามหน้าที่ของผู้แทนนิติบุคคล หรือผู้มี

การจ้างแรงงานไม่ว่าจะเป็นการจ้างแรงงาน การลงทะเบียนวินัย การเลิกจ้าง ทำข้อตกลงเกี่ยวกับสัญญาจ้างแรงงาน หรือทำข้อตกลงเกี่ยวกับสภาพการจ้างตามกฎหมายแรงงานสัมพันธ์เหล่านี้จึงล้วนแต่เป็นขอบวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลทั้งสิ้น แม้การกระทำของนายจ้างผู้แทนนิติบุคคลจะทำให้นิติบุคคลถูกฟ้องร้อง หรือถูกเจ้าพนักงานของรัฐมีคำสั่งให้ดำเนินการทางด้านแรงงาน แต่นายจ้างผู้แทนนิติบุคคลก็ไม่จำเป็นต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว เมื่อนายจ้างผู้แทนนิติบุคคลไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวต่อลูกจ้าง นายจ้างผู้แทนนิติบุคคลจึงมีหน้าที่เพียงกระทำการแทนนิติบุคคล เพื่อให้นิติบุคคลชำระหนี้ หรือปฏิบัติตามสิทธิหน้าที่ตามสัญญาจ้างแรงงาน หรือตามที่กฎหมายบัญญัติต่อลูกจ้างเท่านั้น

เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 173-228/2553 พ.ร.บ.

แรงงานสัมพันธ์ พ.ศ.2518 มาตรา 5 ได้ให้คำนิยามคำว่า นายจ้างในทำนองเดียวกันกับ พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน พ.ศ.2541 มาตรา 5 ว่า นายจ้างหมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงาน โดยจ่ายค่าจ้างให้ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย เมื่อจำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ 1 ย่อมมีฐานะเป็นนายจ้างโจทก์ แต่จำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นนายจ้างโดยตรงของโจทก์มีฐานะเป็นนิติบุคคล มีจำเลยที่ 2 เป็นกรรมการผู้มีอำนาจทำการแทนตาม ป.พ.พ. มาตรา 1167 ซึ่งความเกี่ยวพันกันในระหว่างกรรมการและบริษัทและบุคคลภายนอกนั้น ให้บังคับตามบทบัญญัติแห่งประมวลกฎหมายนี้ว่าด้วยตัวแทนและบทบัญญัติว่าด้วยตัวแทน มาตรา 820

มีความหมายว่ากิจการใดอันตัวแทนได้กระทำไปในขอบ

อำนาจของตัวแทนนั้น เป็นการกระทำของตัวการจำเลยที่ 1 ผู้เป็นตัวการ จึงต้องผูกพันต่อบุคคลภายนอกในการกระทำของจำเลยที่ 2 ที่ได้กระทำไปภายในวัตถุประสงค์ของจำเลยที่ 1 โดยจำเลยที่ 2 ไม่ผูกพันรับผิดชอบเป็นส่วนตัวต่อโจทก์

เทียบเคียงคำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5493/2541 จำเลยที่ 4 ถึงที่ 5

เป็นกรรมการผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นนิติบุคคล ในฐานะนายจ้าง แม้ตามประกาศกระทรวงมหาดไทย เรื่องการคุ้มครองแรงงาน ข้อ 2 จะระบุให้จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 มีฐานะเป็นนายจ้างด้วยก็ตาม แต่เมื่อจำเลยที่ 1 ถึง 5 ได้กระทำการใดๆ อันเป็นไปตามวัตถุประสงค์ของจำเลยที่ 1 แล้ว จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ก็เป็นเพียงผู้มีอำนาจกระทำการแทนจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นตัวการเท่านั้น จำเลยที่ 2 ถึงที่ 5 ไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัว หรือร่วมกับจำเลยที่ 1 รับผิดชอบต่อโจทก์

บทสรุปสังคายน์ ความรับผิดชอบของผู้แทนนิติบุคคลหรือนิติบุคคลต่อบุคคลภายนอกนั้น จะต้องรับผิดชอบตามกฎหมายตัวแทน ซึ่งการกระทำภายในกรอบอำนาจตัวแทนนั้นในการจัดการงานให้แก่นิติบุคคล ผู้แทนนิติบุคคลจะไม่ต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก เมื่อได้กระทำการไปภายในขอบวัตถุประสงค์และข้อบังคับของนิติบุคคลแล้ว กิจการนั้นย่อมมีผลผูกพันนิติบุคคลเสมือนว่านิติบุคคลได้เข้าทำกิจการนั้นเอง ซึ่งมีผลทำให้นิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลภายนอก ส่วนผู้แทนนิติบุคคลไม่ต้องรับผิดชอบเป็นการส่วนตัวตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1167 ประกอบมาตรา 820 หากผู้แทนนิติบุคคลกระทำเกินขอบอำนาจของนิติบุคคล ผู้แทนนิติบุคคลจะต้องรับผิดชอบต่อบุคคลเป็นการส่วนตัว เว้นแต่ที่ประชุมใหญ่ผู้ถือหุ้นของนิติบุคคลให้สัตยาบันการกระทำนั้น ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1167 ประกอบมาตรา 823